

ומשנה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים
לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

גליון מס' 207

שבת פרשת האזינו – חג הסוכות תשפ"ו

עניין של חינוך

ענני הכבוד

כתוב בחז"ל (סוכה יא, וכן פסק השו"ע או"ח תרכ"ה) כי אנו מצווים לשבת בחג הסוכות בתוך הסוכה – זכר לענני הכבוד. וצריך להבין וכי הסוכה הביתית שלנו היא זכר לענני הכבוד? הרי לכאורה הסוכה שלנו היא היפך הגמור לענני הכבוד: צפוף, ישנם זבובים שמטרידים אותנו, השמש והמזג אוויר בשעות הצהריים גורם לחום כבד ואין מזג. אם כן, היכן הזכר לענני הכבוד? הנה כותב רבנו אור החיים הקדוש: היו שני סוגי ענני כבוד: רובם הגדול של עם ישראל שהיה מאמין בה' ובמשה – זכה לעלות על העננים ולטוס באוויר, עם השראת שכינה צמודה ומיוחדת בכל דרכם במדבר. אך היה מיעוט בעם ישראל, אנשים רשעים שלא האמינו בה', למרות כל הניסים, והמשיכו לעבוד עבודה זרה באותה עת. אותם אנשים לא טסו באוויר על העננים, אלא העננים פלטו אותם והם היו צריכים ללכת בצורה רגלית יומם וליל, אחר שלא האמינו בה'. אלא, שעם כל זאת, דאג להם ה' לענני הכבוד מסוג אחר, שהיו מיישרים להם את הדרך, שומרים להם על הקור ביום, מחממים אותם בלילה, מכבסים להם את הבגדים ומנקים אותם ממהמורות הדרך במדבר, מצמיחים להם מאכלים. גם אותם אנשים שנשרו מהאמונה בה', ולא הולכים אחריו, גם להם דאג ה' לנס גדול של ענני הכבוד. כעת, הכל מובן: ענני הכבוד שאנו עושים הם לא לזכר העננים שזכו רוב ישראל הצדיקים, שהרי זה היה משהו רוחני בדרגה גבוהה. אנו עושים את הזכר של ענני הכבוד שזכו לו הרשעים כדי לומר לנו: "ומה לאנשים רשעים שלא האמינו בה', עשה ה' ניסים גלויים שכאלו של ענני כבוד מיוחדים מרוב חיבתו גם להם. אז אנו הקטנים, שאיננו רשעים, אלא עשינו תשובה בימים הנוראים, ואנו משתדלים ורוצים בכל כוחנו לעשות רצון מלכנו, כמה ה' יתברך אוהב גם אותנו ומחבב אותנו ועושה ויעשה לנו ניסים כל הזמן!" (טוב לחסות בה')

בברכת שבת שלום

מערכת לב ארי

פנינים משלחן מלכים

החג השמח בשנה

האווירה הכללית עליזה מתמיד, הקדחתנות והעשיה פעילות מהרגיל, ובכל אתר ואתר מורגשת התכונה. החג השמח בשנה כבר כאן, החג בו ניכנס כולנו אל הסוכה הקדושה לשהות בצילו של הבורא, להיות מחובקים בין דפנות סוכתו, תחת קרני ההוד של הסכך הירוק והמרענן. ובבוא הרגע הגדול, ניכנס כולנו לסוכותינו כבני מלכים. הסוכה המהודרת נוצצת ומוכנה, הקישוטים הנאים מפארים כל פינה, השולחן ערוך למופת וסעודת חג עשירה וטעימה תוגש, כשניחוחותיה יימהלו בקולות השירה מסוכות השכנים, ובדברי תורה ואגדה שיישמעו לרוב. אכן, אין שמחה כבחג הסוכות, החג היחיד המתעטר בתואר יוצא הדופן – 'זמן שמחתנו!' וכבר בבוקר החג, ניטול כולנו את ארבעת המינים ונתחיל בתפילת הלל נרגשת. זהו החג השלישי בחודש זה, אך זו הפעם הראשונה בה נאמר את ההלל, נשורר במלוא גרוננו בהודאה עמוקה לה' הטוב. בשילוב מנצח, תבוא בערב 'שמחת בית השואבה', עוד עת מרוממת של שמחה, ריקודים, הודאה לה', רגעים בהם הנפש יוצאת מגדרה בתודה... רגע, זמן שמחתנו? הלל? שמחת בית השואבה?! - היכן הסלון הרגיל והמרווח, בעל הספות הנוחות והתנאים הטובים? היכן הוא המזגן המגן מפני החמה, או התקרה החסונה המגינה מפני הגשמים? כיצד יתכן שזמן של שמחה והודאה נחגג בתנאים שהם לא פעם צפופים מהרגיל, פחות נוחים, בלי כל האפשרויות הסדירות המלוות אותנו בכל ימות השנה? איך אפשר לשמוח ולהלל מכל הלב, כשאין לנו את מלוא הכלים והתנאים הרגילים העומדים לרשותנו בכל ימות השנה?! התשובה טמונה בהתבוננות מעמיקה אל מהות החג, אל עומק המושג שמחה והודאה לה'. אדם ששמח בה' באמת, אדם שמודה לה' בכל לבו, אדם שחי חיים של אמירת תודה לה' על כל מה שקורה אתו – אינו זקוק לתנאים גשמיים נוחים, לדירת קבע, לספות נוחות או למזגנים מצננים. אדם שחי את השמחה והתודה לה', הודאתו פורצת מאליה מעומק לבו, כי חייו הם בצל האמונה שכל התנאים שה' מעניק לו הם טובים עבורו, ולכן הוא אינו זקוק לתנאים נוחים כדי להודות מכל הלב. ויותר מזה, אדרבה: ככל שתנאיו הגשמיים פחותים יותר, ככל שתנאי הנוחות שלו לקויים יותר, ככל שהוא כביכול נאלץ 'לסבול' דברים קשים יותר – כך יותר ויותר מתחזקת שירת ההודאה הבווערת בקרבו, מוצאת לעצמה עוד ועוד מקום לכבוש את נפשו. כי הוא מבין ששמחתו ותודתו לה' אינן תוצאה של תנאי חיים כאלה או אחרים, אלא הן תוצאה של עצם העובדה שהוא זוכה להיות בנו של ה', והוא מאמין שכל מה שה' עושה לו הוא טוב עבורו, ולכן הוא מודה על כך! המסר הטמון בין קפלי הדפנות וקני הסכך, בין ענפי ההדס ועלי הערבה, הוא מסר של שירת תודה לה' בכל תנאי, בכל מצב, מול כל התמודדות או קושי. כי אמנם - שירת ההודאה לה' והשמחה בו פורצות בקלות כשהתנאים נוחים, כשלא עוברים קשיים והתמודדויות. אבל הן מתעצמות עוד יותר - ככל שהתנאים קשים יותר, כשעוברים דברים פחות מובנים, כשחשים התמודדות או קושי, ואז – לא נותר אלא להישען על העובדה שאבא שבשמים נתן לנו את זאת, ולהודות לו! (פניני פרשת השבוע)

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד וזהבה הי"ו

מערכת שיעורי לב ארי – שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

מעשה שהיה...

הילולא דצדיקייא

הילולת מרן רבי

אליהו קרמר

הגאון מוילנא

זצ"ל זיע"א

(יט' תשרי תקנ"ח)

הגאון הרב אליהו קרמר זצ"ל הידוע בכינויו הגאון מוילנא: מגדולי חכמי התורה. נולד ב- ט"ו ניסן ה'ת"פ בעיר סלץ הסמוכה לבריסק שבליטא לאביו: ר' אליהו זלמן ב"ר יששכר בר זצ"ל. בהיותו כבן שבע דרש בביה"כ הגדול דרוש ופלפול עמוק אשר לימדו אביו ובהמשך לבקשת ר' העשיל אב"ד וילנא גם פלפול שהכין בעצמו. בהיותו כבן תשע החל ללמוד בספרי רבינו האריז"ל. מגיל עשר לא למד אצל רב ולא למד בישיבה. בהיותו בן שתים-עשרה כדברי מח"ס 'עליות אליהו': "כבר באו בקרבנו" כל שבע החכמות בתכלית הדקות והאמת, "וכל רז לא אניס ליה". כתב פירושים לזוהר תיקונים לספר יצירה ולספרא דצניעותא. אמרו עליו כי כיוון לדברי האר"י יותר מתלמידו הרב חיים ויטאל זצ"ל. התנגד לתנועת החסידות בעיקר כנגד הבעש"ט. שלט בכל ספרות התורה. הצטיין במידותיו והסתפק במועט. פרוש מענייני העולם. מעוטף בטלית ומוכתר בתפילין כמעט כל היום. עניו מאוד ולא רצה להמנות בתור מנהיג, רב או דיין. מאנשי המופת. אמרו עליו שלא הניח דבר גדול או קטן בהלכה ובקבלה, והשגתו הועילה לו לרדת לעומקם של הדברים שלמד. כל דברי התורה היו שמורים בזכרונו. גאון בנגלה ובנסתר. התמדה מופלאה בתורה. בעודו צעיר לימים קיבל על עצמו גלות, לנדוד מספר שנים. עבר בערים שונות בפולין ואשכנז והגיע עד ברלין. בסוף ימיו חפץ לעלות לארץ ישראל, ונסע עד העיר קניגסברג. שם שינה את דעתו וחזר לביתו, באומרו כי אין לו רשות מן השמים לעלות לארץ ישראל. רבנו ח' נלב"ע ב-י"ט תשרי ה'תקנ"ח. רבנו ח' ופעל כ-77 שנים. ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

עמוד ההתמדה! \ ספור על רבנו מרן רבי אליהו קרמר הידוע בכינויו: הגאון מוילנא זצ"ל זיע"א

פעם אמר הגאון רבי יוסף שאול נתנזון, שהיה רבה של לבוב לתלמידיו: "האם סבורים אתם שאני מתמיד גדול בלימוד התורה? אינכם אלא טועים, ואף שאני מקפיד כל ימי לעסוק בתורה בכל רגע פנוי שלי, עודני רחוק מלהשיג את השיעור הראוי להתמדה בלימוד התורה הקדושה. הוסיף ואמר רבי יוסף שאול לתלמידיו: "בדורות האחרונים היה רק איש אחד, שהיה ראוי לתואר של "מתמיד מושלם" הלא הוא הגאון רבי אליהו מוילנא, שלא קם כמותו מאז ועד היום הזה. אספר לכם על כך פרט מדהים ששמעתי מזקני הדור בשנות ילדותי, וכך הם סיפרו: לגאון מוילנא היה פנקס קטן, שבו קטן, שבו היה רושם את הרגעים הספורים שבהם ביטל עצמו מלימוד התורה. ומדי שנה בשנה, בערב יום הכיפורים, היה הגאון עובר על מה שרשם בפנקסו באותה שעה, ומחשב את הזמן שביטל עצמו מן התורה במשך כל אותה השנה, ושעה ארוכה היה בוכה ומתודה על "עוון ביטול התורה" שלו. רבי יוסף שאול סקר במבט נוקב את תלמידיו הנדהמים, וסיים ואמר: "לימים בדקו באותו פנקס של הגאון מוילנא ומצאו, שמעולם לא הגיעו כל אותם רגעים של ביטול תורה בשנה אחת, לזמן של שלוש שעות".

בני הגאון סיפרו על הרגלי השינה של אביהם: קיבל על עצמו כל ימיו לא לישון יותר משתי שעות ביממה, ומימיו לא ישן יותר מחצי שעה רצופה. ובאותה החצי שעה היו שפתיו מרחשים הלכות ואגדות. ככלות החצי שעה, היה מתגבר כארי, נוטל ידיו ולומד בקול רם, ויושן שוב חצי שעה, וכך היתה שיעור שינתו שלוש מחציות השעה בלילה, ומחצית השעה ביום.

מסופר על הרב שתמיד כל חלונות הבית היו מוגפים מהסיבה הפשוטה הבאה: הרב לא רצה לדעת מתי יום ומתי לילה, ואין זה משנה את העובדה עם כעת יום או לילה, הוא חייב בעבודת ה', והוא אינו רוצה להיות מוסך מן העובדה אם כעת יום או לילה. פעם אחת הגיעה אחותו לבקרו לאחר שבמשך זמן של שנים (ארוכות) כ-05 שנים לא נפגשה עימו. לאחר שנקשה על הדלת והרב ראה אותה, הוא ניגש אליה באומרו: "בעולם הבא שעתנו תהיה פנויה יותר. כאן צריך לנצל כל רגע ללימוד התורה הקדושה ולעשיית מצוות", ושילחה מביתו אחר כבוד. (מלוקט בשינוי לשון קלים מתוך 'פניני הצדיקים')

חביבות למצוות

עומד לו האדם מול ארגז של אתרוגים. נוטל ממנו אתרוג אחד, מגביהו ומביט בו. 'נפלא!' הוא אומר בהתפעלות. טרם יקנה אותו הוא מבקש לראות עוד אתרוג. גם הוא נקי מכל רבב ומראהו הדר כפשוטו. וכך ניצב הוא מול עשרות אתרוגים בעלי מראה שובה לב. רק דבר אחד מעיב עליו,

המחיר! 400 שקל לאתרוג הלוא דבר הוא. יצרו מתחיל לחשבן חישובים של יצר. בכסף הזה יכול אני לקנות חליפה... לקנות פרחים למרפסת... לקנות כובע... ומנגד חישובים של היוצר: הן זו מצווה אשר כל חפציך לא ישוו לה. רצון ה' מול רצון האיש. האם לזאת ייקרא מלחמת היצר? אולי. אבל זירת קרב מול ארגז של אתרוגים, זה כבר דבר שונה. איש של צורה הגיח מאחוריו. עיין באתרוגים, חיפש ומצא. המחיר כלל לא עניין אותו. 'מעניין', חשב המתלבט, למה המחיר לא מעניין אותו? בפרט שלא נראים בו סימני עושר, ואולי אפילו דלות מסוימת ניכרה בו אולם האושר שקרן מעיניו שיווה לו פנים של האדם המאושר בתבל. הוא שילם ללא אומר את מלוא המחיר, עטף את האתרוג ויצא עימו כמוצא שלל רב. כזה ההבדל בין השניים? כיצד נוצר השוני בהשקפתם? התשובה היא כי ההבדל הוא בחשיבות שמייחסים למצוות. מי שלא מבין בערך נצחי, לא ישלם על מצווה הון. מי שיודע כי דווקא המצווה היא הערך הגדול, ישקיע במצוות יותר מאשר בכל דבר אחר, כי הוא יודע ומבין שאחרי שהבגד יהיה קטן עליו או בלוי, והפרחים יכמשו והכובע יהיה מרופט, יבין כל יצור כי מה שבאמת נותר מכל הרכוש אלו רק המצוות. הן נשארו לנצח, וכל השאר הבל ורעות רוח. שבעה ימים למדנו את הכלל שהעולם הזה הינו עראי והעולם הבא הוא יציב וקיים לעד. זהו שנאמר בגמרא, צא מדירת קבע ושב בדירת עראי. מספרים על כושי אחד גברתן וחסון שצעד על חוף הים. נקרתה לפניו המולה גדולה, והוא הבין כי אדם נסחף לתוככי הים ועומד לטבוע. הוא קפץ אל המים, חתר לכיוון האדם ההוא ובמאמץ רב הצליח להוציא אותו מהמים ולהציל אותו. מתברר כי הטובע היה המלך. הוא הציל את המלך של המדינה מטביעה בים. ומה ייעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו? במה יוכלו לגמול טובה למי שהציל אותו? ציווה המלך שיזמינו אותו אל הארמון ושיכניסו אותו אל גנזי המלך, שם יאסוף מכל מה שירצה, ישים בשקים וייקח אותם לביתו. ואותו הכושי, שלא ידע את שפתם, חשב שרוצים לעשות לו רע. תחילה לקחו אותו איתם בעל כורחו למקום שכלל לא חפץ בו. אחר כך הכניסו אותו למרתף והטילו עליו עבודה קשה. כראותו שהוא נמצא לבד במרתף ואיש אינו עומד על גביו, "ניצל" את ההזדמנות, שכב לנוח ונרדם. כשהקיץ משנתו, עשה את מלאכתו בעצלתיים, ובסוף היום היו השקים כמעט ריקים. בשעות הערב הגיע שומר הבית וקרא לו לצאת עם מה שנטל ולשוב לביתו. כשהשקים על שכמו, צעד במרוצה לכיוון הכפר שלו כשהוא חושב בליבו, ' כמה טוב לי שנהגתי כפי שנהגתי, הרי אילו הייתי ממלא את צו המלך, גם הייתי עובד קשה כל היום, וגם לבסוף הייתי צריך לשאת משא כבד. בחיוך ובשמחה הוא צעד, עד שהגיע לכפר שלו. הוא סיפר את סיפורו והראה להם את אשר בשקו. החברים שלו, שהכירו את ערך הזהב, ראו מיד עד כמה הוא נהג בטיפשות. הם הסבירו לו כי כנראה לא הבין את כל העניין עם הצלת המלך ובוודאי גם לא ידע את ערכם של האוצרות שהיה יכול להרוויח. רק אז הבין כמה אווילית הייתה ההסתכלות שלו על כל מה שהתרחש, וכי במקום לשכב ולהעביר את זמנו בבטלה, היה עליו למלא בכל כחו את השקים ביום היקר הזה. אומר הרה"ג אליהו אליעזר דסלר זצ"ל: כאשר אנחנו נמצאים בעולם הזה, עולם השקר, אשר יצר הרע שולט בו, ההערכה שלנו לעניינים הרוחניים ולעניינים הגשמיים היא הערכת שקר. רק כאשר נגיע לעולם הבא, עולם האמת, נביט על עבודתנו בעולם הזה כמו שהסתכל הכושי על התנהגותו לאחר שנודעה לו האמת. אשרי מי שמכיר את האמת בהיותו בפרוודור. אדם זה ימצא את אושרו בטרקלין, וגם בעבודה הקשה שבפרוודור הוא ישמח מאוד, ביודעו את ערך פרי עבודתו (מכתב מאליהו ח"א) ולואי ונזכה.

(חלק מדברי הרב אברהם ארלנגר שליט"א בספר 'הגדתי היום' – מתוך משכן שילה 935)